

#1 *NEW YORK TIMES* BESTSELLER

Divadlo  
na Tomovom jazere  
Ann Patchettová





KNIŽNICA  
SVETOVÝCH BESTSELLEROV

# Divadlo

na Tomovom jazere

Ann Patchettová

Divadlo  
na Tomovom jazere

TATRAN

Z anglického originálu Ann Patchett: TOM LAKE,  
ktorý vyšiel vo vydavateľstve Harper, an imprint of HarperCollins  
Publishers Ltd., New York 2023,  
preložila Daniela Šinková.  
Vyšlo vo Vydavateľstve TATRAN, Bratislava 2024 ako 5469. publikácia  
a 198. zväzok edície LUK – Knižnica svetových bestsellerov.  
Vydanie I.  
Prebal a väzbu podľa pôvodného návrhu spracoval Peter Zentko.  
Zodpovedná redaktorka Adriana Oravcová  
Odborná spolupráca Adriána Ciešlaková  
Jazykové redaktorky Ivana Fábryová, Zlata Sršňová  
Technický redaktor Peter Zentko  
Sadzba Leoš Dóra – KACHNA  
Vytlačil FINIDR, s.r.o., Český Těšín.

[www.slovtatran.sk](http://www.slovtatran.sk)

:: knihy pre **hodnotnejší** život

**u.** fond  
na podporu  
umenia

Publikáciu z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

**u.** fond  
na podporu  
umenia

Preklad diela bol podporený z Fondu na podporu umenia.

All rights reserved.

Copyright © 2023 by Ann Patchett  
Translation © Daniela Šinková 2024  
Slovak edition © Vydavateľstvo TATRAN 2024

ISBN 978-80-222-1588-6

*Pre Kate DiCamillovú,  
ktorá mi svietila na cestu.*

Tento román je beletristické dielo. Mená, postavy, miesta a udalosti sú výplodom autorkinej predstavivosti a nie sú založené na skutočnosti. Akákoľvek podobnosť so skutočnými udalosťami, miestami, organizáciami alebo osobami, živými či mŕtvymi, je výlučne náhodná.

## 1. KAPITOLA

V TO MRAZIVÉ SOBOTNÉ APRÍLOVÉ RÁNO nám s Veronicou dali kľúče a poverili nás otvorením školy, v ktorej sa mal konať konkurz na herecké obsadenie do inscenácie hry Thorntona Wildera *Naše mestečko*, čo len potvrdzovalo našu nezáživnú spoľahlivosť. Dostali sme sa k tomu tak, že pán Martin, režisér a poisťovák zo State Farm v jednej osobe, sa priatelil s mojou starou mamou. No a ja s Veronicou sme robili takmer všetko spolu. Newhampshirčania sa nemohli predstavenia nabažiť. *Naše mestečko* pre nich bolo čosi ako pre ostatných Američanov ústava či štátna hymna. Inscenácia prenikala do hĺbky duše, vyvolávala v nás pocit výnimočnosti, zviditeľňovala nás. Režisér očakával hojnú účasť, preto chcel, aby sa konkurz uskutočnil v školskej telocvični. Inscenácia síce nemala žiadny súvis s našou strednou školou, ale pán Martin bol poisťovacím agentom a zrejme aj priateľom riaditeľa, a ten jeho prosbe vyhovel. Tak to jednoducho v našom mestečku chodilo.

Priniesli sme si termohrnčeky s kávou a hrubé brožované romány, Veronica *Podpaľačku* a ja *Doktora Živaga*. Školu som mala celkom rada, ale telocvičňu a všetko, čo predstavovala, som neznášala: skupinové športy, motivačné podujatia, neľútostné zápasy v kickballe, behanie do kruhu, keď bolo vonku prichladno, plesy aj rozlúčky s maturantmi. V to sobotňajšie dopoludnie však bola telocvičňa vyludnená a zvláštne krásna. Cez úzke okná tesne pod úrovňou strechy prúdilo dovnútra slnečné svetlo. Dovtedy som si ani len neuvedomila, že telocvičňa má nejaké okná. Podlaha, steny aj lavičky pozostávali z rovnakých bledých doštičiek. Javisko sa nachádzalo na konci telocvične za basketbalovým košom, odtiahnutá ťažká červená opona odhaľovala matnú čiernu ničotu. Práve tam sa to celé malo odohrať. Dostali



sme za úlohu pristaviť pred javisko dlhý banketový stôl a päť stoličiek („Dostatočne blízko, ale nie príliš,“ inštruoval nás pán Martin). Druhý banketový stôl sme mali rozložiť pod basketbalový kôš na opačnej strane, dvadsaťosem metrov od prvého, hneď vedľa dverí do vestibulu. Pri tomto stole mala prebiehať registrácia, a tú sme dostali na starosť my. Vytrepali sme zo skladu dva skladacie stoly a rozkladacie stoličky. Našou úlohou bolo celé dopoludnie vysvetľovať, ako správne vyplniť dotazník: meno, umelecké meno (ak sa líši od občianskeho), výška, farba vlasov, vek (v odstupňovaných kategóriách po siedmich rokoch), telefónne číslo. Uchádzači si mali priniesť fotografiu tváre, životopis a zoznam všetkých dovtedajších hereckých úloh. Mali sme plný pohár pier. Pre tých, čo si zabudli priniesť životopis, bolo vo formulári miesto, kam mohli dopísať požadované informácie, a Veronica mala nachystaný Polaroid, aby mohla odfoťiť tých, čo si nepriniesli fotografiu. Snímku následne prispinkovala k formuláru. Pán Martin nás upozornil, že ak na konkurz príde niekto, kto nemá veľa skúseností, nemáme sa naňho pozeráť zvrchu. „Niekedy sa práve medzi takými nájdú diamanty,“ povedal doslova.

My sme však neboli z divadelnej brandže, herečky by predsa registráciou nepoverili. Veď čo ak by sa samy chceli zúčastniť na konkurze? Boli sme len obyčajné dievčatá. Nechápem, ako by sa pred nami mohol niekto dospelý hanbiť za nedostatok divadelných skúseností. Po skompletizovaní papierov sme mali uchádzačom odovzdať hárky s textom (scenár, spresnil pán Martin) a s poradovým číslom vytlačeným na list papiera a potom sme ich mali poslať čakať do vestibulu.

Keď sa o ôsmej otvorili dvere, dovnútra sa nahrnulo toľko ľudí, až sme s Veronicou mali čo robiť, aby sme sa pretlačili späť k stolu. Okamžite sme mali plné ruky práce.

„Áno,“ uistila som istú ženu a vzápätí ďalšiu, „ak budete čítať pani Gibbsovú, môžu vás obsadiť aj do roly pani Webbovej.“ Nepovedala som im však, hoci to bolo čoraz zrejmejšie, že ak sa rozhodli čítať Emily, mohli im ponúknuť aj postavu Emilinej matky. V stredoškolských inscenáciách nebolo nič nezvyčajné, že pätnásťročný hral rodiča sedemnásťročnému, ale ochotnícke divadlo bolo z iného súdka. Na konkurz prišli ľudia v každom veku: starší muži, ktorí chceli hrať inšpicienta, aj vysokoškolské typy, ktoré sa uchádzali o úlohy Emily a Georgea. (Nádejné Emily mali príliš výrazný mejkap, no obleče-

né boli ako amišské dievčatá, čo na trhu predávajú škoricové buchty. Georgeovia si lišiacky premeriavali ostatných Georgeov.) Pri stolíku sa objavili aj skutočné deti, ktoré prišli čítať text Wallyho a Rebeky. Tipujem, že rodičia si chceli zabezpečiť opatrovanie, lebo ktorý desaťročný fagan pri raňajkách oznámi, že chce hrať Wallyho Webba?

„Ak si všetci títo ľudia kúpia lístok na predstavenie, bude to tutovka,“ vyhlásila Veronica. „Celá inscenácia pôjde rovno na Broadway a my budeme v balíku.“

„Ako by sme my mohli byť vďaka tomu v balíku?“ nechápala som. Vraj len popustila uzdu fantázii.

Pán Martin myslel na všetko okrem písacích podložíek. Ukázalo sa, že ide o vážne pochybenie. Ľudia dotazníky vypisovali pri našom stole a všetkých tým zdržiavali. Nevieam, čo bolo deprimujúcejšie: vidieť tam ľudí, ktorých poznám, alebo tých, čo nepoznám. V rade som zahliadla aj Cheryl, pokladníčku z Major Marketu vo veku mojej mamy, na rukách mala palčiaciaky a v nich životopis a fotku. Ak by aj Cheryl chcela byť naozaj herečkou, asi by som už nikdy nedokázala ísť nakupovať do potravín, kde pracuje. Ďalej tam bola kopa cudzích ľudí, mužov a žien zababušených v kabátoch a šáloch. Z toho, ako si obzerali telocvičnu, bolo jasné, že sú tu prvý raz. Pri pomyslení na to, že títo ľudia sem v to mrazivé ráno merali ktovieakú dlhú cestu a že sú ochotní dochádzať sem na skúšky a predstavenia až do leta, ma premkol smútok.

„Celý svet je javisko,“ zacitovala Veronica, akoby mi čítala myšlienky, „a všetci muži a ženy chcú byť herci.“

Pri stolíku sa objavil otec mojej kamarátky Marcie, ktorá svoje meno vyslovovala „Mar-sí-ja“, a podal mi životopis s fotkou. Sedávala som u nich v kuchyni, viezla som sa na zadnom sedadle ich kombi, keď som išla s jeho rodinou na zmrzlinu, spala som na druhej posteli v ružovej spálni vedľa jeho dcéry. V tej chvíli som sa však tvárila, že ho nepoznám, lebo mi to za daných okolností pripadalo najvhodnejšie.

„Laura,“ oslovil ma a zazubil sa na mňa. „Dobré ráno! To je tu ale ľudstva!“

Dala som mu za pravdu, podala mu číslo a scenár a nasmerovala ho späť do vestibulu.

„Kde nájdem toalety?“ opýtal sa.

Aké ponižujúce! Aj muži sa pýtali na toalety, aby si tam našuchorili vlasy, ktoré im splasli pod priliehavou čapicou, a nahlas si pred zr-

kadlom prečítali svoj text. Chceli vidieť, ako pri tom vyzerajú. Poradila som mu, že toalety pri jazykovej triede nebudú až také plné.

„Zdá sa, že sa nenudíte,“ skonštatovala moja stará mama. Vynorila sa zozadu v okamihu, keď odkráčal Marciin otec.

„Máte záujem o nejakú rolu?“ zavtipkovala Veronica. „Mám známosti. Môžem z vás spraviť hviezdu.“ Veronica moju starú mamu zbožňovala. Ako každý.

„Som tu ako divák.“ Hodila očkom smerom k stolíku pred javiskom a naznačila, že si pôjde prisadnúť k režisérovi a ľuďom z divadla. Stará mama mala opravovňu odevov s názvom Zaši to, a keďže som jej tam po škole pomáhala, sľúbila som, že pomôžem nielen s registráciou, ale aj s kostýmami. Pobožkala ma na temeno a vybrala sa naprieč dlhým prázdnyim basketbalovým kurtom k vzdialenému stolíku.

Konkurz sa mal začať presne o desiatej, ale keďže sme nemali písacie podložky, bolo už po pol jedenástej. Keď sa všetci zaregistrovali, Veronica sa podujala zostaviť malé skupinky podľa čísel a úloh, o ktoré sa prišli uchádzať. Potom ich postupne odvádzala po chodbe na miesto, kde mali čakať. „Budem ako pastiersky pes,“ vyhlásila. Ja som mala zostať na mieste a v tichosti registrovať oneskorencov. Pán Martin so starou mamou a tromi ďalšími porotcami zaujali miesta pri stole pred javiskom a telocvičňa, v ktorej to celé dopoludnie hučalo, odrazu zmĺkla. Veronica mala šikovať nádejných hercov po chodbe, potom hore schodmi, celým zákulisím až na okraj javiska, kde mali čakať, kým ich nezavolajú. Herci čakajúci na konkurz nesmeli sledovať výkony iných uchádzačov, a keď skončili, mali sa vzdialiť, pokiaľ im niekto výslovne nepovedal niečo iné. Najskôr sa mali predviesť všetci inšpicienti (inšpicient bola najväčšia a najdôležitejšia rola v inscenácii), po nich nasledovali všetci Georgeovia a predstaviteľky Emily, ďalej ostatní Webbovci (pán, pani a Wally) a ostatní Gibbovci (doktor, pani Gibbová a Rebeka). Menšie roly sa pridelia tým, ktorým sa neujdu väčšie. Nik neodchádza z domu s túžbou dostať rolu strážnika Warrena, ale ak vám ju ponúknu, vezmete ju.

„Pán Saxon,“ zavolať pán Martin. „Prečítate nám začiatok druhého dejstva.“ Všetci inšpicienti mali čítať začiatok druhého dejstva.

Prekvapilo ma, že slabé šuchtanie krokov pána Saxona po javisku doľahlo až ku mne. „Idem prvý?“ Akoby si neuvedomoval, že presne to sa stane, ak príde do telocvične hodinu pred otvorením.

„Áno, ste prvý,“ odpovedal pán Martin. „Začnite, keď budete pripravený.“

A tak si pán Saxon odkašlal a po rozpačitej odmlke, ktorá trvala o celú minútu dlhšie, než by sa dalo považovať za prípustné, spustil. „Prešli tri roky,“ začal. „Áno, slnko vyšlo za ten čas vyše tisíc ráz.“

Nadalej som sedela tvárou k vestibulu tak ako celé dopoludnie, hoci teraz boli dvojkrídlové dvere zavreté. Pán Martin, stará mama a zvyšok poroty boli odo mňa ďaleko, otočení ku mne chrbtom, a chudák pán Saxon, ktorý na javisku umieral otrasnou smrťou, bezpochyby upieral pohľad na riaditeľa a nie na chrbát akejsi stredoškôľáčky. Aj tak mi však zdvorilosť nedovolila obrátiť sa. Došiel na samý koniec strany. „Počujete? To je hukot bostonského vlaku, ktorý cez naše mesto prefrčí o 5.45,“ vyhrkol napokon a v hlase mu zaznela úlava. Čítanie trvalo dve minúty. Ktovie, komu skrsol v hlave nápad vybrať taký dlhý text.

„Ďakujeme pekne,“ povedal pán Martin bez štipky povzbudenie v hlase.

Premkla ma silná lútosť. Keby tam bola Veronica, hrali by sme potichu obesenca a pridávali jednu končatinu za každé slovo, ktoré pán Saxon predniesol prižalostne. Schválne by sme sa jedna na druhú nepozreli, aby sme nevyperskli do smiechu. Veronica však bola na chodbe a žiadni oneskorenci sa nedostavili, hoci sme si boli isté, že prídu. Ukázalo sa, že všetci uchádzači uvažovali rovnako: treba prísť načas, zaregistrovať sa a postaviť sa do radu – dokážu tým, že sa vedia riadiť pokynmi. Pán Martin zavolať druhého uchádzača pána Parksa.

„Mám začať navrchu strany, ako je vyznačené?“ spýtal sa.

„Poprosím vás,“ odpovedal pán Martin.

„Prešli tri roky,“ spustil pán Parks, a aby podčiarkol myšlienku, počkal tri roky. „Áno.“ Ďalšia odmlka. „Slnko vyšlo za ten čas vyše tisíc ráz.“

Pán Parks text prednášal Mainčanom, nie Newhampshirčanom. Ak by som sa otočila, nepochybne by sa mi naskytol pohľad na muža v žltom pršiplášti s morským rakom pod pazuchou. Potichu som siahla do ruksaku, ktorý sa mi hompálal na operadle stoličky, a vytiahla z neho *Doktora Živaga*. Tak sme to mali dohodnuté: kým bude prebiehať konkurz, budem si čítať, a keď nás to s Veronicou zunuje, vymeníme si miesta, aby si mohla čítať ona. Pán Parks sa ešte ani len nepriblí-

žil ku koncu strany. Na *Doktorovi Živagovi* je dobré, že má dostatočne spletitý dej, a tak si vyžadoval celú moju mozgovú kapacitu. Román sa mi až tak nepáčil, ale chcela som vedieť, čo sa stane s Larou. Keď už však šiesty nádejný inšpicient na javisku oznamoval, že vyšlo slnko, došlo mi, že Pasternak nemá za takýchto okolností šancu, a obrátila som sa k javisku.

Inšpicienti prichádzali jeden po druhom na javisko a zápasili s textom. To, ako rozpačito tam stáli a ako sa im chvel papier v rukách, by nemala vidieť žiadna stredoškolačka. Niektorí mali slušný hlas, ale boli pokrútení ako na rozkolísanej lodi, stačilo do nich drgnúť, a zhrkotali by nadol ako kotva. Nulový vztlak, šli by rovno ku dnu. Iní mali obstojné držanie tela, chodili po scéne s jednou rukou vo vrecku, ale prehnane zdôrazňovali každú hlásku v slove. To, ako pôsobili od krku nahor, jednoducho nekorešpondovalo s tým, ako pôsobili od krku nadol: niektorí mali dobrý hlas, iní dobré držanie tela, ale nikomu sa nepodarilo skĺbiť oboje a hŕstke záujemcov nič z toho. Skrátka, vystúpenia inšpicientov boli ako reťazová autohavária, od ktorej nedokázate odvrátiť pohľad.

Aj keď všetko svedčilo o opaku, v New Hampshire sa začínala jar. Do konca prvého ročníka mi zostávalo sedem týždňov, ale nemohla som sa zbaviť pocitu, že až v tento deň sa mi dostalo skutočného vzdelania. Takú lekciu mi nedala žiadna z prečítaných kníh a žiadny test z matematiky či referát z dejepisu mi nepriblížili pravidlá hry lepšie ako tento konkurz. A nemyslím tej na javisku, ale v živote. Až tam som v priamom prenose videla, ako sa treba prezentovať. Jedna vec je sledovať hercov, ktorí vedia svoj text naspamäť a majú za sebou mesiac skúšania, celkom iná je vidieť uchádzačov zadŕhať sa v reči a napokon zlyhať. Bavilo ma hádať, kde šliapli vedľa. Pán Anderson, úverový referent z Liberty Bank, si priniesol fajku, rekvizitu, ktorá by bola celkom pôsobivá, keby ju držal v ruke. On ju však stískal medzi zubami. Človek nemusí byť herec, aby vedel, že pri hovorení je užitočné oddeľovať hornú a dolnú čeľusť. Ja som na to prišla, on však nie. V polovici dvojminútového prejavu zrazu zložil papier s textom napoly, zasunul si ho do vrecka saka, vytiahol z náprsného vrecka škatuľku zápaličiek a fajku si zapálil. Párkrát potiahol, aby sa rozhorela, a hlava fajky vzplanula malým plamienkom. Bola to súčasť jeho výstupu. Nato škatuľku aj vyhorenú zápalku vložil späť do vrecka, vytia-

hol papier so scenárom, vyrovnal ho a pokračoval v čítaní. K tribúne a postupne až dozadu ku mne sa vznášal sladký dym.

Skutočnosť, že pán Martin jednoducho nevstal a nepovedal: „Vykašlime sa na to. Už nemám záujem režírovať *Naše mestečko*,“ svedčila o jeho statočnosti. Lenže on si iba odkašlal a poďakoval pánovi Andersonovi za jeho čas. Pán Anderson vážne pokýval hlavou a vzdialil sa.

Každý z nádejných inšpicientov mi nechtiac uštedril lekciu o zrozumiteľnosti, zámere a jednoduchosti. Boli mi učiteľmi. Tak ako moji priatelia, aj ja som rozmýšľala, čo so životom. Dlhو som bola presvedčená, že zo mňa bude učiteľka angličtiny, lebo angličtina mi šla v škole najlepšie a pozdávala sa mi predstava, že zasvätim život čítaniu kníh a privediem k nemu iných. Na posledné strany vo svojom špirálovom zápisníku som si značila nápady na svoj učebný plán. Premýšľala som, že začnem s *Davidom Copperfieldom*. Kým som sa však stihla upísať učeniu, podala som si prihlášku do Mierového zboru. Milovala som knihy, to bez debaty, ale ako som mohla sedieť v triede a pritom vedieť, že v niektorej časti sveta treba kopať studne a rozdávať moskytiéry? Mierový zbor bol najpriamejšou cestou k tomu, aby som v živote robila niečo dôstojné. Slovo „dôstojnosť“ bolo pre mňa synonymom toho, čo znamená byť dobrým človekom, a dosť výrazne sa podpísalo aj na mojom premýšľaní o budúcnosti. Taká veterina, to by bola dôstojná práca – každý chcel byť predsa niekedy veterinárom –, ale znamenalo by to študovať chémiu a tá predstava ma znervózňovala.

Prečo by som však mala siahať po šesťstostranových anglických románoch, upínať sa na exaktné vedy a prácu, ktorá si vyžadovala očkovanie proti malárii? Prečo nerobiť niečo, v čom som dobrá už teraz? Kamarátky mi radili, že by som mohla po starej mame prevziať opravovňu odevov, lebo som vedela šiť, kým ony nie. Ani ich mamy. Keď som podhla sukňu alebo zúžila pás na šatách, pozerali na mňa ako na Prometea prinášajúceho oheň z Olympu.

Ak sa pýtate, čo je dôstojné na úprave odevov, poviem vám to: moja stará mama. Bola krajčírkou aj príkladom ľudskej dôstojnosti. Keď som zachránila priateľkine džínsy pred smutným koncom v dobročinnom bazári, lebo som jej ich zúžila, Veronica sa rozplývala: „Zachránila si mi život!“ Ľudia majú radi dobre padnúce oblečenie. Ak im k nemu dopomôžem, znamená to, že robím niečo užitočné a dôstojné.

To ma naučila moja stará mama, ktorá mala vždy na krku žltý krajčírsky meter a na zápästí na gumenom pásiku nosila ihelničku – volala som ju ihelničková kytica.

Pohľad na mužov, ktorí tak príšerne odriekali rovnaké repliky, pričom si obrovskou bielou vreckovkou čistili okuliare, ma prinútil zamyslieť sa nad vlastným životom.

„No počkať, počkať, ty si chcela byť veterinárkou?“ krúti Maisie hlavou. „Nikdy si nechcela byť veterinárkou. Nikdy si to nespomínala.“ Maisie na jeseň nastúpi do tretieho ročníka na veterine, ak na jeseň vôbec nejaká škola bude.

„Chvíľu áno. Vieš, ako to chodí na strednej.“

„Ty si na strednej chcela byť pediatričkou,“ bráni ma Nell pred svojou sestrou.

„Vie mi niekto vysvetliť, čo to má spoločné s Petrom Dukeom? Alebo ako s ním súvisí šitie?“ vstúpi do toho Emily.

Dievčatá chceli, aby som začala rozprávať od začiatku, no pritom ich začiatok nezaujíma. Chcú počuť len isté časti. Na zvyšok sa mám vykašľať a rýchlo prejsť k pointe. „Ak si myslíte, že to zvládnete lepšie, porozprávajte si ten príbeh samy,“ poviem vecne a postavím sa. Povystieram si ruky nad hlavou. „Ste tri, tak si ho môžete rozpovedať navzájom.“ Boh vie, mám toľko práce, že neviem, kde mi hlava stojí.

„Ticho,“ zahriakne Nell sestry a potľapká rukou po gauči. „Pod,“ vy-zve ma. „Sadni si. Už ťa počúvame.“ Nell vie, ako na ľudí.

Emily, naša najstaršia, pohodí bujnou hodvábnou tmavou hrivou. „Len hovorím, že som si myslela, že to bude príbeh o Dukeovi.“

„Prestaň pohadzovať vlasmi,“ podráždene zavrčí Maisie. Maisie sa dala na jar nakrátko ostrihať otcovi, a teraz jej vlasy chýbajú. Jej malý psík Hazel vstane, trikrát sa na gauči nemotorne zavrúti a schúli sa do kľbka tak, aby mal pohodlie. Vraj sú pripravené.

Všetky tri už majú po dvadsiatke, no aj napriek tomu, aké sú vyspelé a naoko nezávislé, príbeh ich zaujíma len vtedy, pokiaľ je o fešnom, slávnom chlapovi. Naďalej som však ich matkou a ony si uvedomujú, že ak sa chcú dozvedieť, ako to bolo s Dukeom, musia mať so mnou strpenie. Znova zaujmem miesto na pohovke a vrátim sa k rozpráva-

niu, hoci dobre viem, že tie časti príbehu, ktorých sa nevedia dočkať, zo mňa aj tak nikdy nedostanú.

„Duke,“ povie Emily. „Sme pripravené.“

„Môžem vám sľúbiť, že sa v príbehu hodnú chvíľu neobjaví.“

„Viac uchádzačov o rolu inšpicienta už nemáme?“ hlesol unavene pán Martin.

Spoza kraja opony vykukla Veronicina pôvabná hlava. „To boli všetci,“ oznámila a vtom sa nám stretli oči. Sotva stihla schovať hlavu za oponu, kým sa rozosmiala.

Pán Martin sa načiahol po termoske, ktorú mal na zemi, a odskrutkoval vrchnáčik. Ostatní spolubojovníci si zatiaľ medzi sebou čosi šepkali. „Pokračujeme!“ zavelil.

Kým inšpicient hrá väčšinou sám, George a Emily fungujú vo vzájomnom vzťahu aj vo vzťahu k svojim rodinám, takže Georgeovia a predstavičky Emily prichádzali po dvojiciach. Pán Martin si opäť vybral text z druhého dejstva, čo bolo podľa môjho názoru praktické (pretože stredoškôľčka v zadnej časti telocvične odrazu prekypovala názormi). Prvý krátky dialóg umožnil zažiariť skôr Emily, kým druhý zase Georgeovi, teda pokiaľ sa človek nezameral na schopnosť herca počúvať, pretože v tom prípade bolo poradie opačné.

Vrťalo mi v hlave, či dvojice vznikajú náhodne, podľa toho, kto stál vedľa koho v rade, alebo ich má na svedomí Veronica, pretože prvý George vyzeral asi tak na šestnásť, kým prvá Emily, niežeby som to mala odkiaľ vedieť, vyzerala na tridsaťpäť a ani o deň menej. Vraj niektoré ženy by najradšej hrali Emily naveky. Rok čo rok križovali New Hampshire, putovali z mestečka do mestečka, len aby sa mohli uchádzať o rolu Emily. Táto konkrétna mala vlasy zapletené do dvoch vrkočov.

Pán Martin sa spýtal, či sú pripravení, a George okamžite spustil.

„Emily, prečo sa na mňa hneváš?“ spýtal sa. Hárok so scenárom som mala pred sebou v lone.

Emily zažmurkala. Zjavne sa na Georgea hnevala, ale vo vnútri bojovala s tým, či mu to povedať. Náhle sa otočila k pánovi Martinovi. Zaclonila si rukou oči, ako to robia ľudia vo filmoch, keď sa rozprávajú s režisérmi v publiku, až na to, že javisko neosvetľovali reflektory, takže nemala do čoho žmúriť. „Nebola som pripravená.“



„Nič to,“ pán Martin na to. „Začnite odznova.“

Predstavovala som si, ako hovorí s ľuďmi o poistení auta, o životnom poistení, o tom, ako ich State Farm podrží, keď im do tla zhorí dom. Stavím sa, že ich nemusí veľmi prehovárať.

„Emily, prečo sa na mňa hneváš?“ začal znova George.

Fľochla naňho, akoby ho chcela zabiť, a znovu sa obrátila k pánovi Martinovi. „Nemôže len tak začať,“ zafňukala. „Musí počkať, kým budem pripravená.“

Nechápala som, čo sa deje, no potom mi to došlo: prehrala. Ako kôň, ktorý sa potkne, sotva opustí štartovací box. Skončila skôr, než začala.

„Môžeme ísť odznova,“ ubezpečil ju pán Martin. „Nič sa nedeje.“

„Ale deje!“ Rozplače sa? Čakali sme, čo bude nasledovať.

Chlapec bol vysoký, s divokou šticou svetlohnedých vlasov. Ako keby si ich ostrihal sám a potme. Zatváril sa, akoby si v hlave prehrával nejaký moment z bejzbalu, no odrazu si uvedomil, že má problém. „Je mi to hrozne ľúto,“ ospravedlňoval sa presne tak, ako by to robil George – ľútostivo, znepokojene a trochu vyvedený z miery. Skrátka, tento chalan pokračoval vo výstupe a Emily to vedela.

„Chcem sa vrátiť do radu. Chcem to zahrať s niekým iným,“ oznámila.

„V poriadku,“ súhlasil pán Martin. Žena sa ešte ani poriadne neotočila, už zakričal: „Potrebujeme ďalšiu Emily.“

Uchádzačiek o rolu Emily sme mali nadostač. Prišlo ich oveľa viac než Georgeov. Vedela som to z registrácie. Emily na odchode vystriedala iná Emily, dievča asi o pätnásť rokov mladšie, s rozpustenými, lesklými žltými vlasmi. Zľahka zaknísalo bokmi, až sa mu rozvlnila slušivá sukňa. Strašné, ako rýchlo beží čas. Vedela som, že prvá Emily sa už do radu nepostaví.

Ale ten George, ten sa mi páčil. Inšpicienti nastavili latku veľmi nízko. George si odkrútil ďalšie tri kolá a zakaždým spravil niečo inak, niečo, čo korešpondovalo s Emily, ktorá s ním práve hrala. Keď bola Emily odmeraná, bol vecný. Keď bola plachá, správal sa trochu ochrannársky. Tretia – ktovie, ako k tomu dospela tak rýchlo – sa rozplakala. Najskôr vyronila len zopár slz, ale potom sa prestala ovládať a celá sa roznariekala. „Už ma mrzí, že som ti to povedala. A neviem, prečo som to vlastne urobila...“

George vytiahol vreckovku. Prečo majú všetci pri sebe vreckovku? Osušil jej tvár a jediným chlácholivým zvukom sa mu ju akoby zázrakom podarilo utíšiť. Na svojom mieste v úzadí telocvične som sa rozochvela.

Mnohí Georgeovia, ktorí prišli po ňom, prednášali svoje repliky, ako keby hrali Petra Pana. Čím boli starší, tým častejšie prehrávali scény, ktoré si to nevyžadovali. Všetky Emily boli plaché, emotívne, do každej vety sa snažili vtesnať celú šírku ľudskej skúsenosti. Boli nahnevané, lútostivé a hlboko dojaté. Žeby tá rola bola ťažšia, než som si myslela? uvažovala som.

Počúvajte sa, mala som chuť zakričať z opačného konca telocvične. Počúvajte, čo hovoríte.

Priemerný George odohral svoju rolu s tromi či štyrmi Emily, lebo to bolo jednoducho nutné, no ak to s ním vyzeralo beznádejne, odohral scénu len s jednou. Inšpicienti ma uvádzali do rozpakov, Georgeovia, minimálne tí, čo prišli po tom prvom, ma nudili, ale Emily ma poriadne rozčuľovali. Najbystrejšiu žiačku v triede hrali tak, akoby bola pripečená. Emily Webbová kládla otázky, hovorila pravdu a mala svoj názor, kým tieto Emily si v rukách žmolili volánové sukne a skučali ako mačence. Čo si žiadna nespomína, aké to je byť bystrým dievčaťom? Na konkurz neprišli nijaké stredoškolačky, aspoň nie z našej školy. Asi preto, že sa skúša po večeroch a študentky sa vtedy potrebujú venovať učeniu, obsluhujú v reštauráciách za prepitné alebo chcú ten čas jednoducho tráviť s priateľmi. Náš druh tam nezastupoval nikto.

Keď teda Emily s Georgeom opustili javisko, skôr než sa objavila ďalšia Emily s ďalším Georgeom, zvrtila som sa na stoličke. Na okamih som si nahovárala, že znova vytiahnem *Doktora Živaga*, ale namiesto toho som vytiahla registračný formulár. Niežeby som chcela byť herečkou. Vedela som len, že by som to zvládla lepšie. *Meno* stálo na formulári. *Umelecké meno* (ak sa líši od občianskeho). Napísala som svoje meno: *Laura Kenisonová*. Okrem svojej adresy, telefónneho čísla a dátumu narodenia som nemala čo napísať. Práca v Zaši to sa len sotva dá nazvať divadelnou skúsenosťou. Započúvala som sa do výstupov za chrbtom. „Aby si TEda VEdel, pred ROkom SOM ťa EŠte MAla VElmi RAda,“ vyrážala zo seba Emily. Preložila som dotazník napoly, vložila ho do Pasternaka, vzala si nový hárok a začala odzno-

va. Tentoraz som zo svojho mena vypustila „u“ a vzniklo z toho L-A-R-A – takáto verzia môjho mena mi pripadala ruská a svetobežnícka. Povedala som si, že pán Martin má pravdu. Rozhodla som sa, že ja budem tým diamantom.

## 2. KAPITOLA

**T**Y SI SI PREDTÝM PÍSALA MENO S ‚U‘?“ fľochne na mňa skepticky Emily.

„Šestnásť rokov.“

„Vedeli ste, že sa písala s ‚u‘?“ obráti sa na sestry, no tie pokrúčia hlavou, zmätené z toho, čo som pred nimi tajila.

„Je toho veľa, čo ešte neviete,“ poviem.

Aj sučka Hazel mi venuje pohľad.

„Neviedela som, že to bude vtipný príbeh,“ utrúsi Maisie.

„To ani ja,“ pridá sa Nell.

„Nie je vtipný,“ uistím ich. „A vy to viete. Vtipné sú len niektoré časti.“

„Tak ako v živote,“ povzdychne si Nell a hlavu si mi položí na plece tak, až ma to dojme. „Pokračuj. Mám dojem, že sa tam ešte niekde objaví sexi George.“

Počkala som, kým George a Emily na javisku skončia, a vyšla som do vestibulu s prihláškou v ruke a Polaroidom okolo krku. Akosi som si neuvedomila, že tam ešte stále bude veľa ľudí, tých, ktorí sa prišli uchádzať o ostatné roly: Gibbovcov a Webbovcov. Muži, ženy a deti mlčky chodili hore-dolu a v tichosti si opakovali slová zo scenára, ktorý držali v rukách. Teraz som bola jednou z nich aj ja. Práve som sa chystala Georgeovi oznámiť, že ma sklamal, lebo myslí len a len na bejzbal a už nie je chlapcom, ktorého som považovala za svojho priateľa.

Na chodbe vedúcej dozadu na javisko sedela hŕstka Georgeov a adeptiek na rolu Emily. Každému sa ušla stolička, len Veronice nie, a tiež prvému Georgeovi, tomu dobrému. Sedeli vedľa seba na schodoch, on ju zabával a ona sa smiala, čo, ako som ju poznala, nebolo až